

Så går det för skogsindustrin

- Framtiden talar för den förnybara skogsråvaran

Mats Kinnwall

Chefsekonom
mats.kinnwall
@skogsindustrierna.se,
08-762 72 66

Katrin Heinsoo

Rådgivare Branschstatistik
katrin.heinsoo
@skogsindustrierna.se,
08-762 62 42

Magnus Niklasson

Marknadsanalytiker
Träprodukter
magnus.niklasson
@skogsindustrierna.se,
08-762 72 56

Innehållsförteckning

1. Konjunkturläget	2
2. Globala papperstrender	4
Marknadsutveckling:	
3. Massa	9
4. Papper	11
5. Sågade trävaror	15
6. Investeringar, exportvärde	19

Om rapporten

Rapporten har från och med denna utgåva utökats med en prognos för svensk skogsindustris förväntade utveckling, baserad på den globala ekonomiska utvecklingen. Precis som tidigare innehåller rapporten en redogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin.

Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Rapporten kommer ut tre till fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter. De jämförelser som redovisas avser samma period föregående år om inte annat anges. Rapporten finns även på skogsindustrierna.se.

Sammanfattning

Trots stor dramatik på den världspolitiska scenen, kulminerande i valet av Donald Trump som USA:s näste president, har hösten passerat utan större turbulens i världsekonomin. Den oro för en tvärnit i Kinas ekonomi som plågade finansmarknaderna under vintern har försvunnit liksom paniken efter britternas beslut att lämna EU i samband med sommarens folkomröstning. Mer om den globala konjunkturen finns att läsa i kapitel 2.

I kapitel 3 diskuteras den ljusa framtiden för skogsindustrin i allmänhet och i synnerhet för viss pappersindustri: Insikten om den förnybara skogsråvarans nyckelroll i den fortsatta omställningen till ett hållbart och klimatsmart samhälle sätter sig allt djupare hos såväl allmänhet som beslutsfattare.

Kapitel 3 och 4 redogörs för marknadsutvecklingen de senaste månaderna för massa och papper. Massa har en fortsatt stabil exportmarknad. Utvecklingen för förpackningsmaterial är positiv, medan grafiskt papper minskar.

I Kapitel 5 beskrivs läget på trävarumarknaden där priserna sedan i våras är på väg uppåt efter en djup svacka. Produktionen har under året varit något lägre än efterfrågan, vilket har inneburit att lagren av trävaror minskat. Utgångsläget inför nästa år bedöms därför vara bättre än på några år. USA-marknaden, samt viktiga europeiska marknader som Storbritannien och Tyskland, har haft en god utveckling samtidigt som Kinas efterfrågan på trävaror överraskar positivt.

I kapitel 6 framgår det att investeringarna fortsätter i branschen. Prognosen för 2017 är investeringar på 13 miljarder totalt för skogsindustrin.

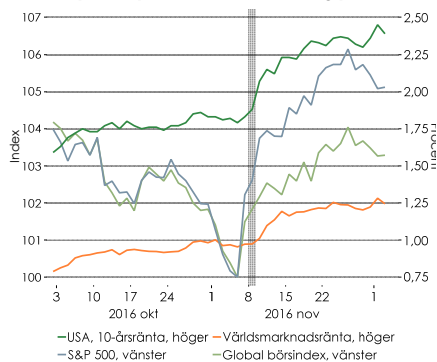
1. Konjunkturläget

Mats Kinnwall

- Stabil världsekonomi trots politisk turbulens
- Sverige anpassar sig till medioker omvärld

Global konjunktur

1.1 Trump skapade marknadshype

Källa: Macrobond

Trots stor dramatik på den världspolitiska scenen, kulminerande i valet av Donald Trump som USA:s näste president, har hösten passerat utan större turbulens i världsekonomin. Den oro för en tvärnit i Kinas ekonomi som plågade finansmarknaderna under vintern, har försvunnit liksom paniken efter britternas beslut att lämna EU i samband med sommarens folkomröstning.

Finansmarknadernas reaktion på Trumps seger blev den diametralt motsatta mot vad de flesta ekonomer hade förutsett. Vi fick bevittna kraftiga börsuppgångar initialt och rejäla ränteökningar, i synnerhet i USA. Skälet var att marknadsaktörer och analytiker tog fasta på Trumps löften i valkampanjen att satsa på stora infrastrukturprojekt och skattesänkningar med potential att ge en skjuts till USA:s ekonomi. I sammanhanget valde man alltså att bortse från de mer långsiktiga ekonomiska riskerna i form av ökad protektionism, amerikansk isolationism och flört med Putin. Det återstår fortfarande att se vad av Trumps agenda som han väljer, och förmår, att genomföra. Trump har redan gjort ett antal delreträtter inom olika områden. Dessutom krävs det att hans förslag får majoritet i den amerikanska kongressen. Slutligen är det långt ifrån säkert att åtgärderna, om de sätts, verkligen ger den kraftiga skjutsen till ekonomin som Trump räknat med.

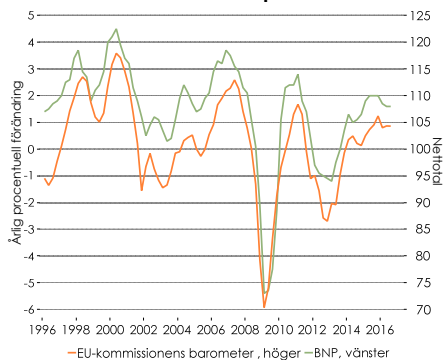
Den värsta glädjeyran har emellertid lagt sig den senaste tiden. Som framgår av **diagram 1.1** studsade börserna för övrigt upp redan innan presidentvalet och det finns anledning att räkna med att andra faktorer än utgången av presidentvalet kommer att spela en större roll framöver. Finanspolitiken kan dock åter komma i fokus i januari i samband med att den nya administrationen i Washington kommer på plats. Just nu pekar det mesta mot att USA:s ekonomi fortsätter att växa med måttliga cirka två procent.

Politisk turbulens i Europa

Europa har fortsatt att präglas av politisk turbulens efter Brexit, EU-kritiska och nationalistiska strömningar har tilltagit. I början av december förlorade till exempel den italienske premiärministern Renzi en folkomröstning kring en författningsförändring som skulle inneburit en centralisering av makten och ökade befogenheter för premiärministern. Renzi valde efter nederlaget att lämna in sin avskedsansökan. I Österrike förlorade visserligen kandidaten för det nationalistiska partiet FPÖ, men stödet för segraren byggde i mycket på kritik mot det styrande etablissemanget. I Frankrike stundar presidentval under 2017 och här har den sittande, extremt impopulära, presidenten Holland deklarerat att han inte kommer att kandidera. Det mesta tyder på att valet kommer att stå mellan två kandidater som står till höger om den politiska mittlinjen varav den ena, Marine Le Pen, är öppet EU-kritisk.

Många av de bakomliggande faktorerna till den systemkritiska opinionen kvarstår, inte minst den knackiga ekonomiska utvecklingen. Visserligen har Euro-

1.2 Eurozonen fortsätter på halvfart

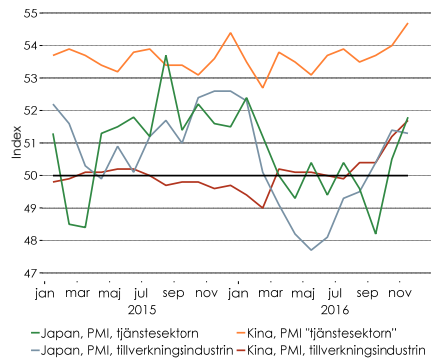
Källa: Macrobond

zonens ekonomi vuxit de senaste åren men tillväxttalen är fortfarande låga och ledande indikatorer som exempelvis EU-kommissionens barometer pekar inte mot någon acceleration i närtid. En BNP-takt kring 1,5 procent ligger i korten (se diagram 1.2).

Solen går upp i öster

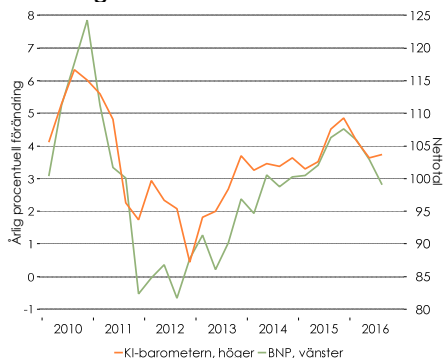
Allt är dock inte gråmulet, det finns vissa tecken på något högre ekonomisk aktivitet, kanske främst i Asien. Konjunkturbarometrarna har stigit i bägge de stora asiatiska ekonomierna på sistone vilket kan signalera viss ökad tillväxt de kommande kvartalen (se diagram 1.3).

1.3 Lite ljuspunkter i Asien

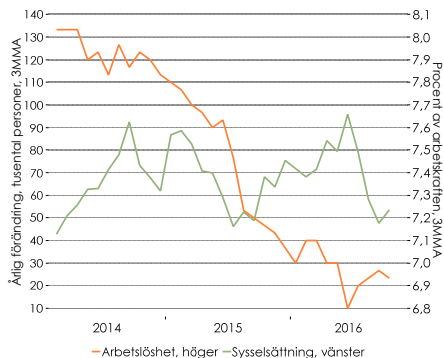
Källa: Macrobond

1.4 Sverige bromsar

Källa: Macrobond

1.6 Arbetsmarknaden svalnar

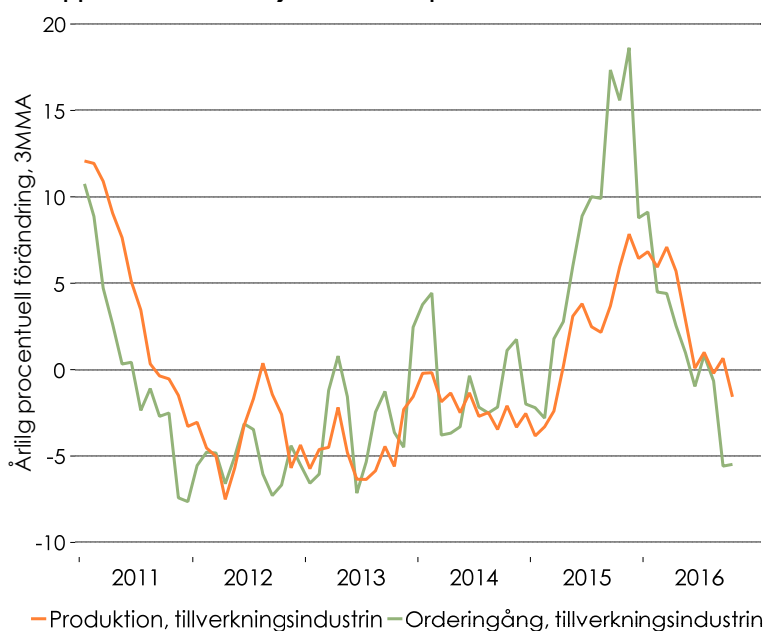
Källa: Macrobond

Sverige fortsätter att bromsa

Svensk ekonomi växte kraftigt under 2015 trots en medioker världskonjunktur, påäldad av superlåga räntor, svag valuta och mycket stor flyktinginvandring. Även om Sverige fortsätter att överglänsa de flesta likartade länder har ekonomin bromsat påtagligt de senaste kvartalen, från 4,5 procent i slutet av 2015 till 2,8 procent under tredje kvartalet 2016. KI-barometern, som är en relativt bra indikator, antyder att ekonomin kommer att fortsätta i ungefär dagens takt de närmaste månaderna (se diagram 1.4).

Även tillverkningsindustrin har bromsat rejält efter fjolårets kraftiga tillväxt. Produktionen faller nu i årstakt och orderingsgången signalerar inte någon påtaglig återhämtning i det korta perspektivet (se diagram 1.5). Trots stöd från den svaga kronan betyder den senaste tidens utveckling att den svenska industrikonjunkturen anpassats till en omvärld på halvfart.

1.5 Toppen för industrikonjunkturen har passerats

Arbetsmarknaden svalnar

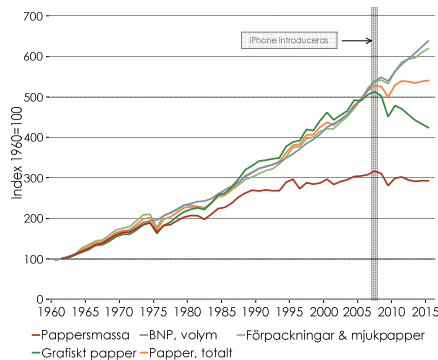
I takt med att ekonomin har bromsat har även arbetsmarknaden svalnat något. Sysselsättningen, som tidigare uppvisat månatliga ökningstal på 70.000-100.000 i årstakt har bromsat till cirka 50.000. Samtidigt har arbetslösheten, som fallit brant under 2015 och första halvan av 2016, planat ut de senaste månaderna (se diagram 1.6).

2. Globala papperstrender

Mats Kinnwall

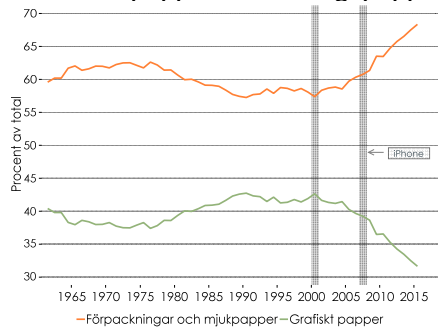
- Ökad pappersproduktion utan mer pappersmassa
- Goda utsikter för svensk förpackningsindustri

2.1 BNP, handel och pappersproduktion

Källa: Macrobond

2.2 Grafiskt papper kontra övrigt papper

Källa: Macrobond

Globala papperstrender

Det senaste decenniet har inneburit våldsamma förändringar på den globala pappersmarknaden, inte minst i takt med att teknologiska landvinningar fundamentalt påverkat efterfrågan på grafiskt papper. Under många decennier var marknaden istället ganska tråkig, den globala pappersproduktionen gick hand i hand med världs-BNP vilket framgår tydligt av **diagram 2.1**. Tar vi ett riktigt långt perspektiv ökade såväl global BNP, i fasta priser, som pappersproduktionen med cirka 430 procent under perioden 1961-2007. Detta stabila samband innebär att ingenting inträffade vare sig på efterfråge- eller utbudssidan som fundamentalt ändrade på förhållandet mellan pappersproduktion och den övriga ekonomin: Folk läste sina papperstidningar, kopieringsapparaterna på kontoren gick ungefär lika varma som tidigare, människor använde toalettpapper och pappersservetter och förpackade sina varor som man alltid hade gjort.

Diagram 2.2 visar också att 40/60-förhållande mellan grafiskt papper och övriga pappersprodukter, det vill säga förpackningar och mjukpapper, var relativt stabilt under åren 1961-2007. Vi kan notera en viss trendmässig minskning av andelen grafiskt papper under den tidigare delen av perioden och en viss ökning under 1980-talet. I mitten av 00-talet började dock grafiskt papper att tappa mark och efter 2007 har rutschkanan bara blivit brantare. År 2015 hade förhållandet förändrats till 31/69 och just nu finns det ingenting som talar emot att "krokodilgapet" kommer att fortsätta att vidgas.

Det skarpa brottet i produktionen av grafiskt papper syns lika tydligt i **diagram 2.1**. Produktionen av grafiskt papper har sedan 2007 minskat med 17,5 procent samtidigt som total pappersproduktion gått i stort sett sidledes. Spelbilden är att produktionen av övrigt papper ökat med drygt 15 procent, i linje med BNP. (För enkelhetens skull använder vi härnäst benämningen "förpackningar".)

iPhone en vattendelare

Det är en händelse som ser ut som en tanke att raset i produktionen av grafiskt papper tog fart samtidigt som Apple introducerade iPhone år 2007. Visserligen fanns det smartphones i marknaden och möjligheter att följa nyhetsflödet i cyberrymden sedan flera år tillbaka men iPhone blev ändå en vattendelare. Sedan dess har naturligtvis webbens betydelse som informations-, nyhets- och kommunikationskanal bara fortsatt att explodera och lär så fortsätta att göra framöver.

Under kommande decennier kommer hundratals miljoner människor i tillväxtländerna att få ökad köpkraft vilket innebär utrymme för ökad konsumtion av allsköns produkter, inklusive bland annat tidningar och kontorspapper. Samtidigt kommer den digitala revolutionen att förstärka den trendmässiga minskningen av grafiskt papper. Det är naturligtvis omöjligt att förutspå exakt hur dessa motverkande krafter kommer att spela ut men det är ändå en lågoddsare att användandet av grafiskt papper kommer att fortsätta att minska; definitivt i relativa termer men sannolikt även i absoluta tal.

Det skulle förvåna om människor i tillväxtekonomierna kommer att göra ett stopp i den analoga världen på resan in i den digitala, man kommer med stor säkerheten att hoppa över den stationen. Det har man förresten redan gjort i många fall. Idag har till exempel de allra flesta afrikaner en mobiltelefon och

afrikanerna är föregångare i att överföra pengar mobilt. Det internationella mätinstitutet för mobilanvändning, GeoPoll, menar att 40 procent av invånarna i många afrikanska länder redan idag använder appar i sina smartphones, och den andelen lär öka framöver.¹

I andra delar av världen kan det se annorlunda ut, i Indien är till exempel traditionellt tidningsläsande fortfarande populärt. Enligt AFP distribuerades 107 miljoner dagstidningar i Indien år 2009, motsvarande 20 procent av världens tidningar det året. I Kina sätts dagens tidning fortfarande upp på anslagstavlor trots flitig mobilanvändning, men digitaliseringstrenden lär fortsätta att tränga undan traditionella papperstidningar även i dessa länder.

Samtidigt är det värt att betona att det finns segment även inom grafiskt papper som har goda framtidsutsikter. Trenden för tryckpapper är att det går mot lättare ytvikter med bibehållen papperskänsla. Pappret anpassas bland annat för olika trycktekniker och tryckegenskaper. Livstilsmagasin har haft en god utveckling och det finns ingen anledning att tro att den trenden kommer att brytas i närtid. Det kommer således att koras lokala vinnare även i branscher med negativa trender.

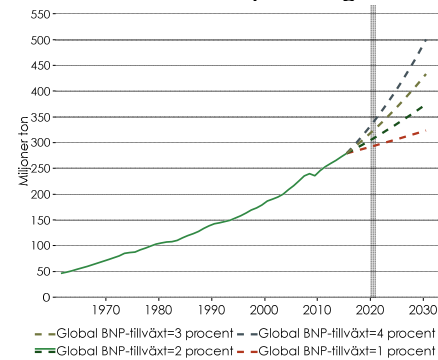
Bioekonomin driver tillväxt i global förpackningsindustri

Den starka motvinden för grafisk pappersproduktion innebär dock ingalunda att det ser illa ut för pappersindustrin totalt sett. Tvärtom finns det en annan stark strukturell kraft som framöver talar för skogsindustrin i allmänhet och inte minst för viss pappersindustri: Insikten om den förnybara skogsråvarans nyckelroll i den fortsatta omställningen till ett hållbart och klimatsmart samhälle sätter sig allt djupare hos såväl allmänhet som beslutsfattare. De framtidsspaningar som bland annat Stockholm Environment Institute (SEI) och Tillväxtanalys nyligen publicerat betonar industriellt träbyggande och nya material inom papper och kartong som framtidsbranscher. Dessa studier visar att den svenska bioekonomin, där skogsnäringen tillsammans med jordbruket är helt dominerande, har förutsättningar att betydligt öka sin andel av den svenska ekonomin oavsett vilken riktning den globala ekonomin tar.² Den slutsatsen torde gälla även i ett globalt perspektiv. Det betyder att förpackningar har förutsättningar att inte bara växa i takt med global BNP som hittills, utan faktiskt överträffa BNP-tillväxten under kommande decennier.

En annan faktor som talar för en snabbare tillväxt inom förpackningar relativt BNP framöver är ändrade förädlingskedjor och konsumtionsmönster, såväl hos dagens unga som framtida generationer. Utvecklingen går mot att man inte bara säljer förpackningar utan en helhetslösning som arbetas fram tillsammans med kund. På så sätt skapas en kedja som binder ihop råvara, miljö, resurseffektivitet, ekodesign till färdig produkt. Trenden mot smarta och resurseffektiva förpackningar behöver dock inte nödvändigtvis innebära att det slutliga tonnage ökar i framtiden. Resultatet kan bli att man producerar likvärdiga produkter men med mindre material. Bättre utnyttjande av råvaran höjer förädlingsvärdet.

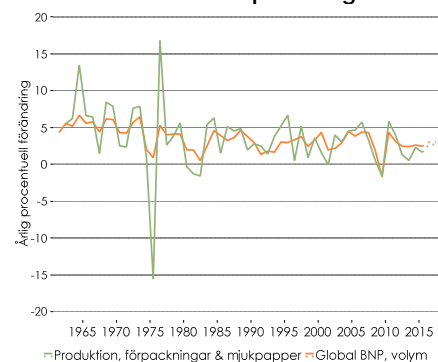
I **diagram 2.3** visas simuleringar för produktionen av förpackningar givet olika BNP-banor och under förutsättning att det starka historiska sambandet består mellan BNP och förpackningsproduktionen. I lågtillväxtscenariot där världsekonomin bara antas växa med en procent per år, ökar produktionen av förpackningar med 16 procent eller 45 miljoner ton, till 2030. I högtillväxtscenariot med fyra procent BNP-tillväxt, ökar förpackningsproduktionen med 85 procent eller drygt 220 miljoner ton. I ett realistiskt scenario med tre procent global

2.3 Världs-BNP och förpackningar

Källa: Macrobond

2.4 Världs-BNP och förpackningar

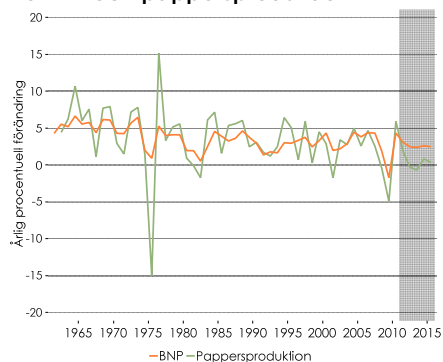
Källa: Macrobond

¹ <http://www.omvarlden.se/Branschnytt/2015/om-sex-ar-har-alla-i-afrika-en-mobil-planbok/>

² Under förutsättning att konkurrensmässiga förutsättningarna finns på hemmaplan.

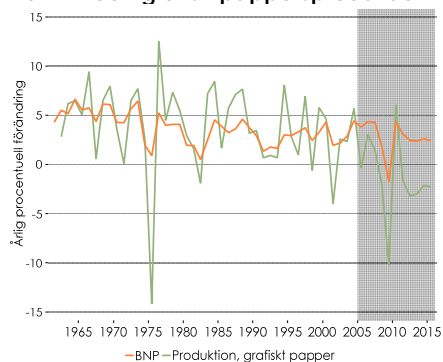
tillväxt ökar produktionen med knappt 60 procent eller 165 miljoner ton. I ett något kortare perspektiv till 2020, visar **diagram 2.3** att förpackningsproduktionen, beroende på tillväxtantagande, kan förväntas öka till 290-340 miljoner ton motsvarande cirka 5-20 procent jämfört med år 2015.

2.5 BNP och pappersproduktion

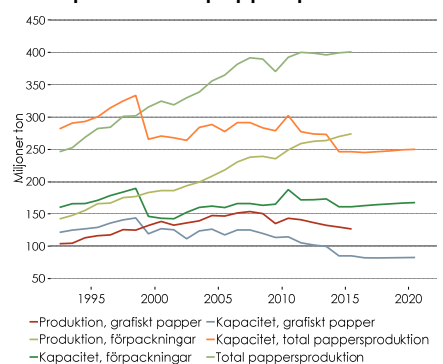
Källa: Macrobond

2.6 BNP och grafisk pappersproduktion

Källa: Macrobond

2.7 Kapacitet och pappersproduktion

Källa: Macrobond

Håller profetierna om förpackningsindustrins goda framtidsutsikter ska dessa simuleringar ses som grundplattor. Produktionsökningen i alla scenarier kan förväntas bli större. En rimlig bedömning är alltså ökning fram till 2030 i intervallet 20-100 procent jämfört med dagens nivå vilket motsvarar cirka 55-280 miljoner ton, beroende på den globala ekonomiska utvecklingen.

Förpackningsproduktionen starkt cyklisk

Som poängteras ovan följer förpackningsproduktionen och BNP på global nivå i stort sett samma långsiktiga trend. Det starka sambandet gäller även i det kortare perspektivet där förpackningsproduktionen är starkt procyklisk. (Se **diagram 2.4.**) Det framgår tydligt av diagrammet att förpackningskonjunkturen nära följer världskonjunkturen även om sambandet inte är perfekt.

Baserat på att det historiska sambandet består och givet bedömningen att global BNP växer med cirka tre procent under 2016-2017 kan vi således räkna med att förpackningsproduktionen ökar med cirka 2,5 procent per år. (Se **diagram 2.4.**) Eftersom följsamheten mellan BNP-tillväxten och produktionstillväxten inte är perfekt är dock osäkerheten i prognosen betydande. Statistiska test visar att produktionen med stor sannolikhet kommer att öka i intervallet 1,5-4 procent/år de kommande två åren.

Total pappersproduktionen och världskonjunkturen

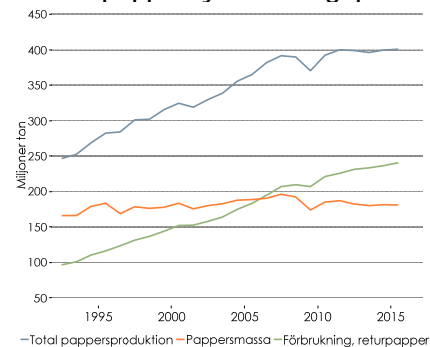
Som framgår av **diagram 2.1** följde även total pappersproduktion och global BNP en likartad trend under den analoga eran. Det starka sambandet mellan pappersproduktion och BNP gällde också i konjunkturförloppet, se **diagram 2.5**. De senaste åren har emellertid den totala pappersproduktionen utvecklats betydligt svagare än världsekonomin i stort, med nolltillväxt för papper sedan 2012 samtidigt som BNP vuxit stabilt 2,5-3 procent per år.

Även om också förpackningsproduktionen utvecklats något svagare än BNP de senaste åren förklaras gapet framförallt av snabbt vikande produktion av grafiskt papper. (Se **diagram 2.6**): Den digitala revolutionen har drivit in en kil mellan BNP och pappersproduktionen. Trots en fallande trend kommer det dock säkerligen att finnas ett konjunkturmönster för grafisk pappersproduktion även framöver, det är till och med möjligt att produktionen av grafiskt papper kan öka under något riktigt hett år. Med tanke på perspektivet av fortsatt måttlig global BNP-tillväxt finns det dock ingenting som talar emot fortsatt relativt snabba fall, i storleksordningen 2-3 procent, i produktionen av grafiskt papper de närmaste åren. Sammantaget är det rimligt att räkna med att den totala pappersproduktionen i världen i bästa fall fortsätter att hacka fram runt nollstrecket.

Prognosen avviker bara marginellt från de uppskattningar av kapacitetsökningar som FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, FAO, gör för 2017. FAO räknar med en marginell minskning av kapaciteterna inom grafiskt papper och en viss ökning inom förpackningar vilket sammantaget innebär att de totala kapaciteterna ökar med cirka 0,5 procent. Däremot avviker bedömningarna betydligt mer på längre sikt. FAO räknar bara med måttliga kapacitetsökningar inom förpackning och dessutom med en viss kapacitetsökning inom grafiskt papper de följande åren.

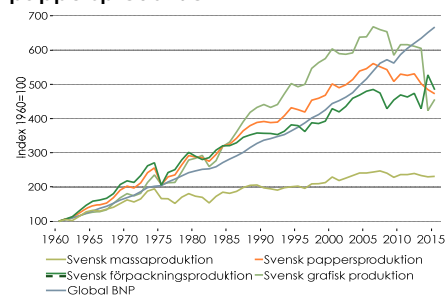
Diagram 2.7 visar att det historiska sambandet mellan uppskattad kapacitet och produktion har försvagats kraftigt under de senaste 15-20 åren, i synnerhet på förpackningssidan men även i viss mån för grafiskt papper. En förklaring till gapet kan vara att FAO:s uppskattningar endast täcker cirka 55 procent av marknaden.

2.8 Returpappret fyller massagapet

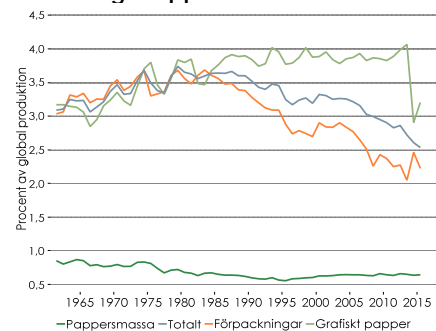
Källa: Macrobond

2.9 Global BNP och svensk pappersproduktion

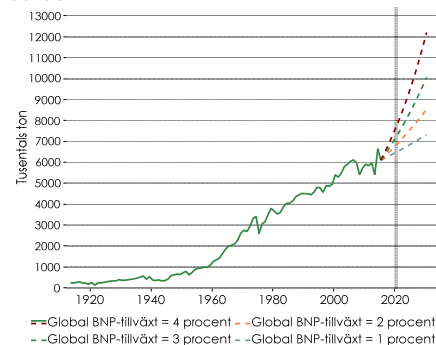
Källa: Macrobond

2.10 Sverige tappar marknadsandelar

Källa: Macrobond

2.11 Global BNP och svensk förpackningsproduktion

Källa: Macrobond

Ökad pappersproduktion utan mer pappersmassa

Diagram 2.1 visar tydligt hur sambandet mellan pappersproduktionen och produktionen av pappersmassa gradvis har försvagats de senaste decennierna. Den främsta förklaringen är att användningen av returpapper har ökat kraftigt. **Diagram 2.8** visar att hela det vidgade gapet mellan pappersproduktion och massaproduktion sedan 1992 motsvaras av ökad förbrukning av returpapper. Eller uttryckt med andra ord, hela nettoökningen av pappersproduktion sedan 1992 härrör från returpapper.

Goda utsikter för svensk förpackningsindustri

Svensk pappersindustri hade en mycket stark utveckling under 60- & 70-talen och växte då betydligt snabbare än global BNP, vilket i sin tur innebar att Sverige vann marknadsandelar på världsmarknaden. **(Se diagram 2.9 och diagram 2.10)** Som mest svarade Sverige för cirka 3,8 procent av global pappersproduktion kring decennieskiftet 1970-80. Under de senaste decennierna har sedan den svenska marknadsandelen stadigt fallit, initialt drivet av en relativt kraftig relativ tillbakagång inom förpackningar. Inom produktionen av grafiskt papper höll Sverige ställningarna väl och ökade till och med marknadsandelen under flera decennier innan de dramatiska nedskärningarna inträffade 2013-2014. **(Se diagram 2.9)**

De senaste åren kan man dock kunnat skönja ett stopp för den negativa utvecklingen inom förpackningsindustrin, såväl i absoluta tal som i termer av marknadsandelar. Med tanke på de mycket stora investeringar som har gjorts de senaste åren och som planeras kommande år, är det troligt att den svenska förpackningsproduktionen kommer att öka ordentligt framöver. Skulle konkurrensförutsättningarna vara de rätta, borde den svenska förpackningsproduktionen kunna öka minst lika snabbt som globalt.

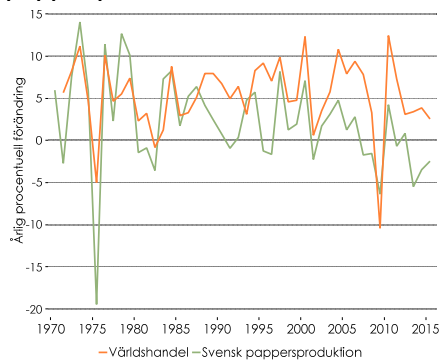
I **diagram 2.11** illustreras scenarier för svensk förpackningsproduktion under olika antaganden om global BNP-tillväxt, givet att svensk förpackningsproduktion växer i samma takt som global produktion, det vill säga med 20-100 procent fram till 2030. Det skulle innebära att produktionen ökar från 6,1 miljoner ton 2015 till mellan 7,3 och 12,2 miljoner ton. I de olika scenarierna ökar produktionen fram till 2020 till mellan 6,5 och 7,7 miljoner ton. Värt att betona är att scenarierna för svensk förpackningsproduktion är betydligt mindre säkra är motsvarande globala scenarier. Som poängteras ovan har svensk produktion till skillnad från den globala, inte följt global BNP de senaste åren. Scenarierna bygger således på att svensk förpackningsproduktion framöver återgår till det historiska mönster som gällde fram till för ett decennium sedan.

Eftersom det är rimligt att räkna med att svensk BNP kommer att växa något långsammare än den globala BNP-trenden framöver, innebär scenarierna också en viss ökning av förpackningsindustrins andel av svensk ekonomin. Med tanke på fördelaktiga förhållanden i termer av tillgång till råvara, lång tradition och stor kompetens inom svensk massa- & pappersindustri skulle den svenska utvecklingen till och med kunna överträffa den globala. Detta förutsätter dock gynnsamma konkurrensvillkor för svensk industri. SEI:s scenarier med en fördubbling av bioekonomins andel av svensk ekonomi till 2050, kräver dock sannolikt att förpackningsindustrin får en ännu mer gynnsam utveckling. Det är svårt att tänka sig att träbygget och jordbruket ensamt ska kunna dra det lassat.

Svensk pappersproduktion svänger med världskonjunkturen

Med tanke på att exportandelen för svensk pappersproduktion är cirka 90 procent kommer det inte som någon överraskning att svensk produktion svänger med världshandeln **(se diagram 2.12)**. Även om det cykliska mönstret består har dock svensk pappersproduktion, av ovan nämnda skäl, utvecklats svagare än världshandeln det senaste decenniet. Man kan räkna med att världshandeln ungefär växer i takt med, eller något långsammare, än global BNP de kommande

2.12 Världshandel och svensk pappersproduktion

Källa: Macrobond

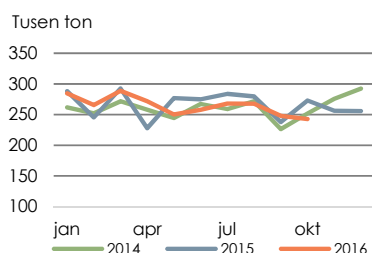
åren; cirka två procent per år. Eftersom det lär dröja något år innan genomförda och planerade investeringar i svensk pappersindustri bär frukt, får vi räkna med fortsatt relativt svag produktionsutveckling även under de närmaste åren: noll procent 2016 och drygt 1 procent 2017.

3. Massa - marknadsutveckling

Katrin Heinsoo

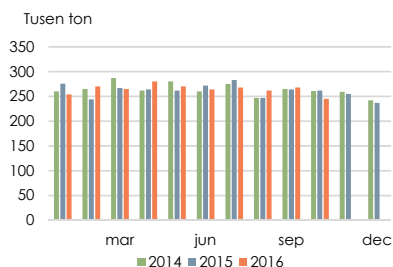
- Sverige: fortsatt stabil export
- Globalt fortsätter den positiva utvecklingen

3.1 Produktion av marknadsmassa

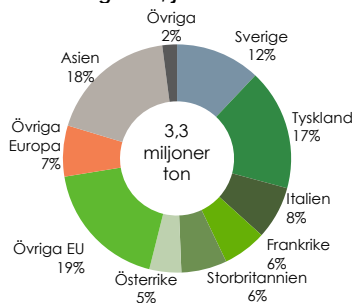
Källa: Skogsindustrierna

3.2 Export av kemisk massa

Källa: Skogsindustrierna

3.3 Sveriges leveranser av massa till olika länder och regioner, januari-oktober 2016

Källa: Skogsindustrierna

De jämförelser som redovisas avser samma period 2015 om inte annat anges.

Sverige, ökade leveranser

Den svenska produktionen av marknadsmassa har de senaste månaderna planat ut. Årets produktion är på 2014 års nivå. Under de senaste månaderna har ett antal underhållsstopp påverkat utfallet. Hittills i år har det tillverkats 3,3 miljoner ton marknadsmassa och det är en sänkning av produktionen med en procent. 90 procent av marknadsmassan utgörs av kemisk massa. Här har produktionen minskat med en dryga procent till 2,9 miljoner ton. Den mekaniska massan har däremot ökat med 0,7 procent till 319.000 ton. **Se diagram 3.1.**

I rapporten behandlas enbart den massa som säljs på den öppna marknaden och inte massan som tillverkas för brukens egen pappersproduktion. Den kemiska massan består av sulfat och sulfit. Blekt barrsulfatmassa, svarar för nästan 70 procent av produktionen, och är därmed det enskilt största segmentet.

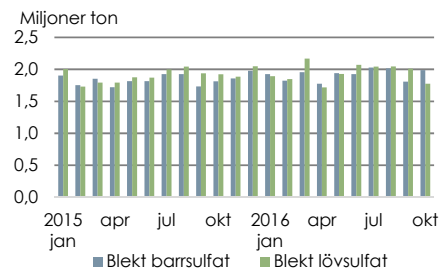
Den positiva utvecklingen av leveranserna har fortsatt, totalt sett har leveranserna ökat med 1,3 procent till och med oktober. De inhemska leveranserna steg med 5,6 procent till 399.000 ton. Här har den kemiska massan ökat medan den mekaniska massan har sjunkit. Nästan tre miljoner ton massa har exporterats, vilket har gett en uppgång med nästan en procent. Framförallt har exporten av mekanisk massa ökat; med åtta procent till 274.000 ton. Exporten av kemisk massa är oförändrad jämfört med föregående år, 2,6 miljoner ton. **Se diagram 3.2.**

Leveranserna till EU har pendlat under året. Totalt har leveranserna till EU minskat med två procent till 2 miljoner ton. Exporten till Tyskland, svensk skogsindustris enskilt största marknad, har gått tillbaka med tre procent och är i nuläget 570.000 ton. Även leveranserna till övriga huvudmarknader såsom Italien, Frankrike och Storbritannien har fortsatt att falla med mellan fem till sju procent. Däremot har leveranserna till Asien fortsatt att utvecklas positivt. Exporten har ökat med fem procent och uppgår nu till 605.000 ton. Kina är den enskilt största köparen av svensk massa i Asien och leveranserna fortsätter uppåt. Även Indien och Indonesien är stora marknader. Till dessa länder har exporten vuxit med tre till fyra procent. Nästan hälften av den massa som exporteras till Asien är dissolvingmassa, som är en massa som till stor del används för textiltillverkning. **Se diagram 3.3.**

Fortsatt gynnsam global utveckling

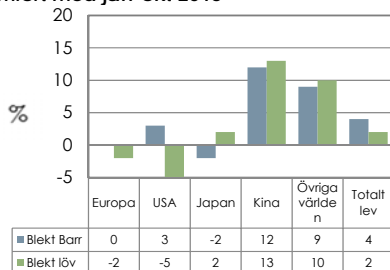
Den globala produktionen av blekt sulfatmassa har till och med oktober månad ökat med två procent. Hittills i år har världens producenter av marknadsmassa tillverkat 39 miljoner ton, enligt den senaste statistiken från EPIS, European Pulp Industry Sector. Den totala produktionen har de tre senaste månaderna vänt nedåt. **Se diagram 3.4.** Från september till oktober sjönk produktionen med nio procent. Bakom denna minskning ligger främst Latinamerika och framförallt Brasilien, som har haft en minskad efterfrågan på hemmamarknaden.

3.4 Världens produktion av marknads-massa, blekt sulfat januari 2015 -oktober 2016

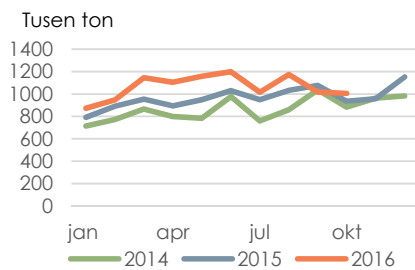
Källa: European Pulp Industry Sector, Skogsindustrierna

3.5 Globala massaleveranser, ackumulerad procentuell förändring jan-okt 2016 jämfört med jan-okt 2015

Källa: European Pulp Industry Sector

3.6 Världens export av blekt sulfatmassa till Kina

Källa: European Pulp Industry Sector, Skogsindustrierna

Den blekta sulfatmassan delas upp i två kvaliteter, blekt barrmassa respektive blekt lövmassa. Det har tillverkats 19,2 miljoner ton blekt barrsulfatmassa samt 19,5 miljoner ton blekt lövsulfatmassa till och med oktober i år. Det är en uppgång med fem respektive tre procent jämfört med föregående år.

De globala leveranserna av blekt sulfat har fortsatt sin gynnsamma utveckling och gått upp totalt med tre procent till 38 miljoner ton. Det har levererats lika mycket barrsulfatmassa som lövsulfatmassa, det vill säga 18,9 miljoner ton. För barrsulfatmassa är det en uppgång med fyra procent, medan lövsulfatmassan har stigit med två procent. Leveranserna av blekt barrsulfat har fortsatt positivt till samtliga marknader förutom Japan. Även för blekt lövsulfat har utvecklingen varit god. Dock minskar leveranserna till Europa och USA. **Se diagram 3.5.**

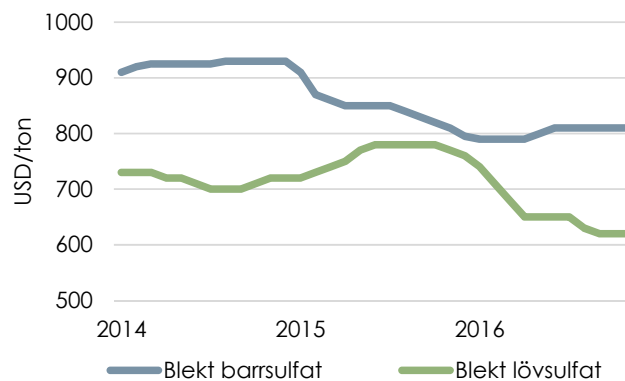
Det är Kina som enskilt land som ligger bakom den ökade efterfrågan av massa. Under oktober månad har leveranserna planat ut något, men de är fortfarande högre 2016 än de tidigare åren. Hittills i år har leveranserna till Kina gått upp med tolv procent till 10,6 miljoner ton. **Se diagram 3.6.**

Oförändrade massapriser

Massapriset kan röra sig snabbt både uppåt och nedåt. Lagerförändringar, kapacitetsutnyttjande och marknadsförväntningar hos köpare och säljare har stor inverkan på prisutvecklingen. Även valutaförändringar har betydelse.

Enligt de senaste tillgängliga prisuppgifterna har priset på blekt barrsulfat fortsatt vara stabilt. Snittpriset har det senaste halvåret legat på 810 USD. Sedan prisnedgången i augusti har utvecklingen varit oförändrad för blekt lövsulfat. Snittpriset i november var 620 USD. På den Nordamerikanska marknaden har priset för massa minskat något under november månad.

3.7 Prisutvecklingen av blekt barr- respektive lövsulfat i Västeuropa i USD, januari 2014 – november 2016

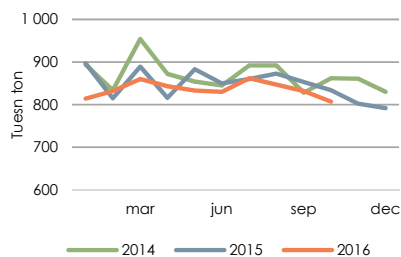
Källa: RISI

4. Papper - marknadsutveckling

Katrin Heinsoo

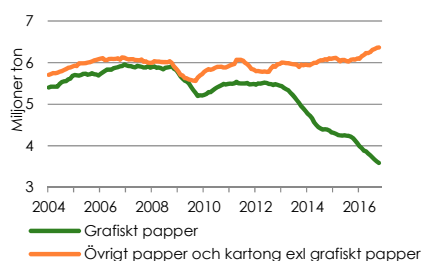
- Förpackningsmaterial har fortsatt positiv utveckling
- Grafiskt papper minskar
- Positiv trend inom europeisk pappersproduktion

4.1 Sveriges pappersproduktion

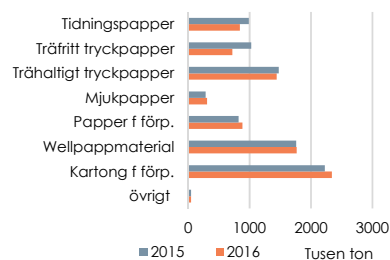
Källa: Skogsindustrierna

4.2 Produktion av papper i Sverige, fördelat grafiskt papper och övriga papperskvaliteter, rullande 12 månader

Källa: Skogsindustrierna

4.3 Leveranser per papperskvalitet

Källa: Skogsindustrierna

De jämförelser som redovisas avser samma period 2015 om inte annat anges.

Sverige: Fortsatt nedgång för grafiskt papper

Pappersproduktionen i Sverige minskar nu i en lägre takt än tidigare. Den totala papperstillverkningen har till och med oktober i år gått tillbaka med två procent till 8,4 miljoner ton. **Se diagram 4.1.** Förändringstakten av produktionen för de olika papperssegmenten varierar. Nedgången för grafiskt papper har fortsatt de senaste månaderna. För samtliga grafiska kvaliteter har produktionen minskat. Det är framför allt tidningspapper och träfritt papper, skriv- och tryckpapper inklusive kopieringspapper, som har fallit stort, mellan 15-20 procent. Nedgången beror bland annat på att produktion av dessa kvaliteter har lagts ner. Det trähaltiga pappret, bland annat magasin- och katalogpapper, har haft en bättre utveckling. Här stannar tillbakagången på en procent.

Sverige: Tillverkningen av förpackningsmaterial ökar

Tillverkningen av förpackningsmaterial har haft en betydligt mer gynnsam utveckling. Hela segmentet har ökat med sex procent och de olika kvaliteterna har stigit med mellan fyra och sju procent. Ny produktionskapacitet är en bidragande orsak till produktionsökningen. Även mjukpapper och övrigt papper har fortsatt sin positiva trend. Produktionen av förpackningsmaterial och mjukpapper har ökat och är nu på en högre nivå än under toppåren 2007-2008. **Se diagram 4.2.**

Totalt har de inhemska leveranserna av papper minskat med fem procent till 754.000 ton.

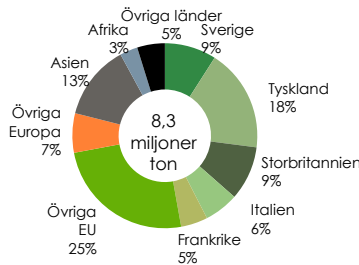
Export: varierat utfall för olika papperssegment

De totala leveranserna har hittills i år gått tillbaka med tre procent till 8,4 miljoner ton. Exporten av papper har minskat med tre procent till 7,6 miljoner ton. Utfallet för de olika segmenten inom papper varierar. Grafiskt papper har totalt gått tillbaka med 14 procent. Trähaltigt papper, bland annat magasin- och katalogpapper, är den kvalitet som visar den stabilaste och positivaste utveckling av kvaliteterna inom segmentet grafiskt papper. De övriga två kvaliteterna har fallit med 18 respektive 25 procent. Förpackningsmaterial har en fortsatt stark utveckling. Hittills i år har exporten gått upp med fyra procent. **Se diagram 4.3.**

Av den svenska pappersproduktionen exporteras drygt 90 procent. Det är bara för mjukpapper som exportandelen är lägre, 63 procent. Stora delar av den svenska pappersexporten, hela 70 procent, levereras till EU. Exporten av papper har till och med oktober månad gått tillbaka med tre procent. Av de 7,6 miljoner ton som har exporterats, har en femtedel levererats till Tyskland. Leveranserna till Tyskland har sjunkit med fyra procent under året. Även till andra viktiga och stora mottagarländer som Storbritannien, Italien och Frankrike har exporten minskat, medan exporten har vuxit till Danmark och Polen.

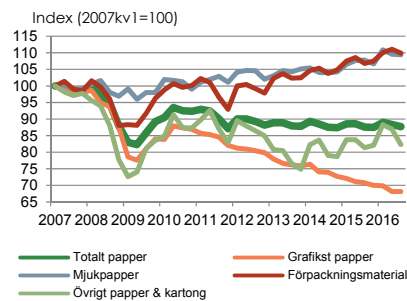
Den enskilt största marknaden för tidningspapper är Tyskland, hit går 19 procent av exporten. I år har leveranserna till Tyskland minskat, medan leveranserna till Polen har ökat och placerat Polen som tredje största mottagarland av svenskt tidningspapper.

4.4 Sveriges leveranser per land/region, januari- oktober 2016

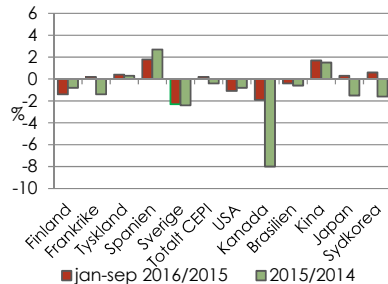
Källa: Skogsindustrierna

4.5 CEPI produktion per kvalitet

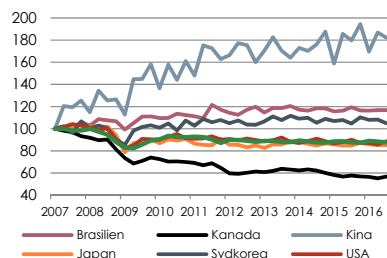
Källa: CEPI

4.6 Procentuell ackumulerad förändring jan-sep 2016/2015

Källa: CEPI, Skogsindustrierna

4.7 Pappersproduktion världen per kvartal Index= 2007

Källa: CEPI

För skriv- och tryckpapper är det återigen Tyskland som är en viktig mottagare, med en femtedel av exporten. Även Storbritannien är en viktig och stor aktör. För mjukpapper är det våra nordiska grannländer som är de viktigaste mottagarna. Norge är det enskilt största mottagarlandet, men under året har även leveranserna till Tyskland ökat stort.

Export: fortsatt stabil uppgång för förpackningsmaterial

Förpackningsmaterial har haft en fortsatt stabil uppgång av leveranserna. Utfallet för de olika kvaliteterna varierar, men alla har visat en positiv utveckling. Kartong svarar för hälften av leveranserna inom förpackningssegmentet. Här har exporten gått upp med nästan fem procent. Leveranserna till Tyskland är oförändrade. Exporten till Kina, det näst största mottagarlandet, har stigit med hela tio procent. Det näst största segmentet, wellpappmaterial, har en liten uppgång av leveranserna. Det består framför allt av kraftigt ökade leveranser av kraftliner.

Förpackningspapper har haft en gynnsam utveckling med en exportuppgång på sju procent. Säckpapper har haft ett starkt utfall under året. Förutom EU är Asien en stor mottagare av förpackningspapper. Näst efter Tyskland och Italien är Indonesien det tredje största enskilda mottagarlandet. Hittills i år har leveranserna till Indonesien stigit med 18 procent. **Se diagram 4.4.**

Ökad pappersproduktion i Europa

Enligt den senaste statistiken från CEPI, Confederation of European Paper Industries, har pappersproduktionen inom CEPI-regionen ökat något fram till och med september. Tillverkningen var 68,4 miljoner ton, en uppgång med 0,2 procent. CEPI-regionen svarar för 86 procent av Europas pappersproduktion. Under de tre första kvartalen i år tillverkades 25,6 miljoner ton grafiskt papper. Det innebär att produktionen har sjunkit med 3,7 procent. Samtliga segment inom grafiskt papper har minskat, tidningspapper har gått ned med fem procent. Skriv- och tryckpapper har gått ner med tre procent. För förpackningspapper har det varit motsatt förhållande. Totalt har förpackningspapper vuxit med 2,5 procent till 34,2 miljoner ton. De olika segmenten inom förpackning visar en uppåtgående trend med en ökning med 1-3 procent. Tillverkningen av mjukpapper har fortsatt öka. Hittills har produktionen gått upp med 2,5 procent. Även övrigt papper har en uppåtgående trend. **Se diagram 4.5.**

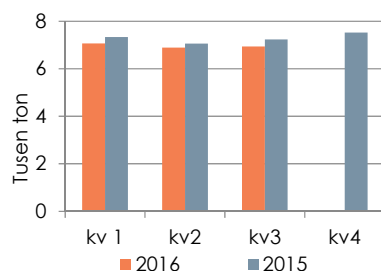
Inom massa har den totala produktionen inom CEPI-regionen uppgått till nästan 27 miljoner ton, vilket motsvarar en ökning med nästan en procent. Både mekanisk och kemisk massa har ökat. Det har tillverkats 19,5 miljoner ton kemisk massa och 7,1 miljoner ton mekanisk massa.

Utvecklingen av pappersproduktionen inom de olika CEPI-länderna varierar. Tyskland, som med en fjärdedel av produktionen är det enskilt största produktionslandet, har ökat tillverkningen med 0,4 procent till 17 miljoner ton. På delad andra plats kommer Finland och Sverige, med vardera 11 procent av den totala produktionen, vilket motsvarar 7,6 miljoner ton. Inom grafiskt papper är Tyskland den största producenten följt av Finland. Tillsammans står de för 41 procent av produktionen. Av de 26 miljoner ton grafiskt papper som tillverkas i CEPI-regionen tillverkas 10,4 miljoner ton i dessa två länder. Även inom förpackningsmaterial produceras det mest i Tyskland, men här följt av Sverige. Hittills i år har Tyskland och Sverige producerat 13 miljoner ton, vilket motsvarar 38 procent av den totala förpackningsproduktionen inom CEPI. **Se diagram 4.6.**

Varierad global utveckling inom pappersproduktion

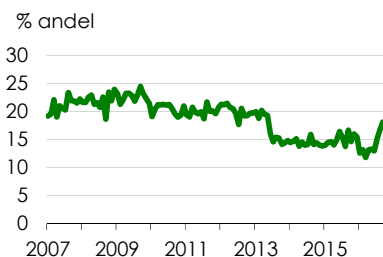
Den globala utvecklingen av pappersproduktionen varierar. Tillverkningen i USA har minskat med 1,1 procent, till 59 miljoner ton. Produktionen av papper i Kanada har sjunkit med två procent till 7,5 miljoner ton. Grafiskt papper har minskat med 2,6 procent medan produktionen av förpackningsmaterial är oförändrad. De kanadensiska leveranserna har under perioden backat med två

4.8 Europeisk efterfrågan av grafiskt papper, per kvartal

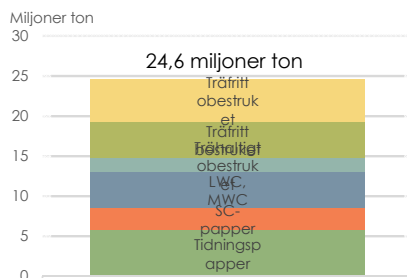
Källa: EURO-GRAPH, Skogsindustrierna

4.9 Sveriges andel av de Europas tidningspappers leveranser

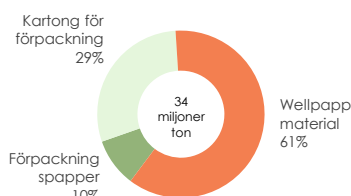
Källa: EURO-GRAPH, Skogsindustrierna

4.10 Europas leveranser av grafiskt papper

Källa: EURO-GRAPH, Skogsindustrierna

4.11 Europas produktion av förpackningsmaterial

Källa: CEPI

procent. Det är framförallt de tillverkande länderna i Asien som har ökat sin produktion hittills i år. Japans papperstillverkning visar en tillväxt med 0,3 procent till 19,6 miljoner ton, även Sydkoreas produktion har ökat. Enligt uppgifter från den kinesiska statistikbyrån har produktionen i Kina har vuxit med 1,7 procent till 90 miljoner ton. Men den globala trenden med minskad efterfrågan av grafiskt papper och framförallt tidningspapper gäller även Kina. Här har produktionen av tidningspapper hittills i år minskat med 15 procent. **Se diagram 4.7.**

Minskad efterfrågan på grafiskt papper i Europa

Den europeiska efterfrågan av grafiskt papper har till och med september minskat med 3,6 procent till 20,9 miljoner ton enligt statistik från EURO-GRAPH, European Association of Graphic Paper Producers. Efterfrågan följer tidigare års trender med en uppgång efter sommaren. Trots det ligger efterfrågan på en lägre nivå än de senaste tre åren. Hela 81 procent av de europeiska leveranserna har skett inom Europa och endast 18 procent utanför Europa. Totalt har det fram till septembers utgång levererats 24,7 miljoner ton grafiskt papper, en tillbakagång med fem procent. **Se diagram 4.8.**

De olika kvaliteterna inom grafiskt papper har haft en likvärdig utveckling. Nästan alla kvaliteter har fortsatt sin efterfrågenedgång under innevarande år. Det är bara SC-papper, bland annat magasinpapper, som har en fortsatt positiv utveckling, med en uppgång av leveranserna med tre procent till 2,9 miljoner ton. Det är framförallt leveranser inom Europa som dominerar. Till Europa har det levererats 2,4 miljoner ton. Efterfrågan av tidningspapper har fortsatt sin negativa utveckling. Leveranserna har minskat med dryga tre procent till 5,7 miljoner ton. Trots minskad produktion av tidningspapper har den svenska andelen av Europas totala leveranser börjat återhämtat sig något från tidigare månaders bottenläge. **Se diagram 4.9.**

Det är en fortsatt svag efterfrågan av de träfria kvaliteterna, skriv- och tryckpapper inkluderat kopieringspapper. Leveranserna har minskat fortsatt och hittills i år har de gått tillbaka med mer än sex procent, till 5,3 miljoner ton. Även LWC och MWC, bestruket papper som framförallt används till tidskrifter, kataloger och reklammaterial, har en fortsatt vikande trend. Efterfrågan har minskat både inom och utom Europa. Det förekommer också överkapacitet bland de grafiska kvaliteterna, vilket kan påverka prisutvecklingen för de olika segmenten. De europeiska leveranserna av grafiskt papper har följande fördelning mellan de olika segmenten, **se diagram 4.10.**

Positiv utveckling för förpackningsmaterial i Europa

Den europeiska förpackningsindustrin har haft en fortsatt positiv utveckling. Tillverkningen har ökat med 2,5 procent under årets första nio månader. Den europeiska tillverkningen av wellpappmaterial har enligt den senast tillgängliga statistiken stigit till 21 miljoner ton, en uppgång med nästan tre procent. Inom detta segment är en stor andel av materialet returfiberbaserat, drygt 80 procent. Tyskland är den största producenten inom detta område, även Frankrike och Spanien är stora tillverkarländer. Kartong för förpackningar, som är det näst största segmentet, visar en uppgång med två procent. Vid september månads utgång hade det producerats 10 miljoner ton. Utvecklingen för det minsta segmentet, förpackningspapper, har varit positiv med en uppgång med en procent till 3,2 miljoner ton. **Se diagram 4.11.**

Prisutveckling

Prisutvecklingen i Tyskland får här tjäna som indikator på prisutvecklingen i lokal valuta för svenska exportleveranser, eftersom Tyskland är Sveriges sammantaget enskilt största exportmarknad för papper. Prisutvecklingen kan dock vara annorlunda på andra viktiga marknader såsom Storbritannien, USA och Kina. Även för enskilda kvaliteter från ett företag kan prisutvecklingen vara annorlunda än den generella bild som ges här. Källa för prisuppgifterna är RISI.

Enligt de senaste observationerna har priset för tidningspapper varit oförändrat stabilt under dryga halvåret. Det har gjort några fruktlösa försök att höja priserna. Dock har prisbilden i Storbritannien pendlat något till förmån för leverantörerna. Under hösten har det skett prisförändringar för det träfria papperskvaliteterna (skriv- och tryckpapper, som innefattar kopieringspapper). Sedan toppnoteringarna i maj i år har priset gått ner med mellan 15-30 Euro. Dock har priset stabiliserats under november.

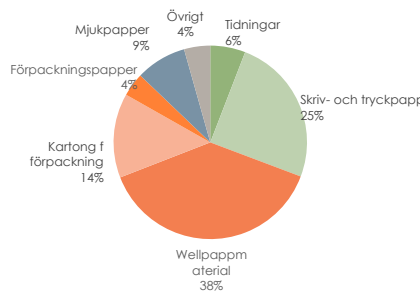
Prisutvecklingen för förpackningsmaterial har varit stabil och tämligen oförändrad. Priset för kraftliner har varit oförändrat de senaste fem månaderna. Priset för säckpapper har varit stabilt under hela 2016. Däremot har det skett förändring i prisbilden för testliner och returfiberbaserad fluting. Här har priset sänkts med ungefär 10 Euro under november månad, vilket var den första förändringen sedan maj.

Årssiffror för världens pappersindustri 2015

Under 2015 har den globala tillverkningen av papper ökat med en halv procent till 408 miljoner ton papper. Produktionen av massa har gått upp med 0,2 procent till 168 miljoner ton massa.

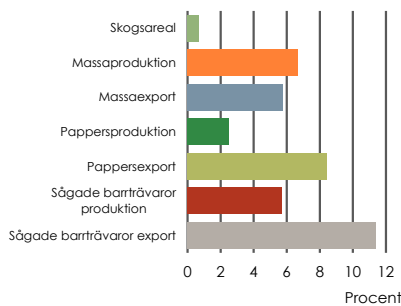
24 miljoner ton tidningspapper och 102 miljoner ton skriv- och tryckpapper har konsumerats under 2015. Sammantaget har den globala konsumtionen och tillverkningen av grafiskt papper gått tillbaka med fyra procent jämfört med 2014. Konsumtionen av mjukpapper har fortsatt att öka. Under 2015 konsumerades det 35 miljoner ton mjukpapper i världen. Förpackningspapper har haft en fortsatt positiv utveckling under 2015 och konsumtionen av förpackningsmaterial har nått upp till 232 miljoner ton. De olika segmenten inom förpackningsområdet har haft olika stark utveckling under föregående år. Den varierar mellan en och tre procent. **Se diagram 4.12.**

4.12 Världens papperskonsumtion 2015 var 408 miljoner ton

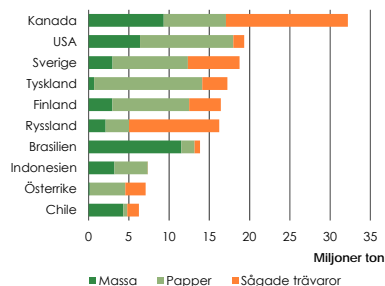
Källa: Risi

4.13 Sveriges andelar av världens:

Källa: FAO, Risi, Skogsindustrierna

4.11 Världens ledande exportörer 2015, Massa, papper och sågade trävaror

Källa: Skogsindustrierna, CEPI, FAO, RISI

Nästan 57 procent av världens papperstillverkning är förpackningspapper, medan grafiskt papper utgör 30 procent. Sedan år 2000 har tillverkningen av förpackningspapper stigit med 56 procent till dagens 231 miljoner ton. Under samma period har produktionen av grafiskt papper sjunkit med tolv procent till 126 miljoner ton. Mjukpapper har en tillväxt i produktionen med 65 procent, men volymerna är mindre. Produktionen nådde 35 miljoner ton under 2015.

Se diagram 4.13.

Asien är den globalt största regionen för papperstillverkning. Under 2015 har det producerats 188 miljoner ton papper här, vilket motsvarar 46 procent av världens produktion. Europas andel av pappersproduktionen är 26 procent, motsvarar 107 miljoner ton. I Nordamerika har det tillverkats 83 miljoner ton 2015, vilket är en femtedel av den globala papperstillverkningen.

Den svenska pappersproduktionen har under 2015 varit 10,2 miljoner ton. Det motsvarar två procent av världens pappersproduktion, vilket gör Sverige till den elfte största papperstillverkaren i världen under 2015. Däremot är vårt lands exportandel hela 8,4 procent, vilket gör Sverige till den fjärde största exportnationen. Det är bara Tyskland, USA och Finland som exporterar mer än Sverige.

När det gäller sågade trävaror har Sverige ungefär sex procent av världens produktion, medan exportandelen är gott och väl elva procent. Det gör Sverige till världen tredje största exportör av sågade trävaror. Bara Kanada och Ryssland som exporterar mer. **Se diagram 4.14.**

Sverige är världens tredje störste exportör när vi räknar samman exporten av massa, papper och sågade trävaror. För sågade trävaror har exporten mätt i kubikmeter räknats om till ton; faktorn $2 \text{ m}^3 = 1 \text{ ton}$ har använts.

5. Sågade trävaror

Magnus Niklasson

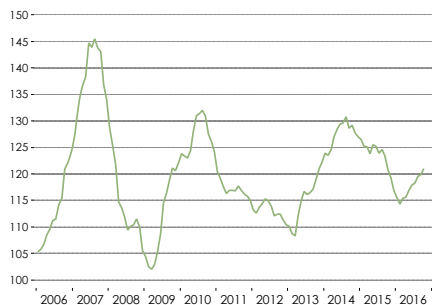
- Hög byggaktivitet på viktiga marknader förbättrar konjunkturen
- Bättre balans mellan utbud och efterfrågan än förra vintern.
- Produktionen i Sverige har minskat något, men ökar i omvärlden.

I år har det överutbud av trävaror som funnits på marknaden sedan den senaste konjunkturtoppen 2014 försvunnit. Marknadsläget är nu i slutet av året relativt bra för sågverken. Det svaga utgångsläget gör emellertid att 2016 ändå inte kommer bli något år med särskilt god lönsamhet för sågverken generellt sett.

Diagram 5.1 visar att konfidensindikatorn för sågverken utvecklas i en positiv riktning. Vi ser tydligt att den långsiktiga trenden är positiv, även om värdena månad för månad varierat stort under de senaste åren.

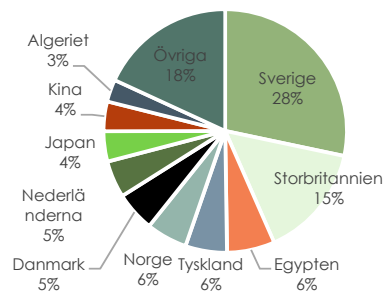
5.3 Exportprisindex. Sågade och hyvlade barrträvaror från Sverige.

Index

Källa: SCB

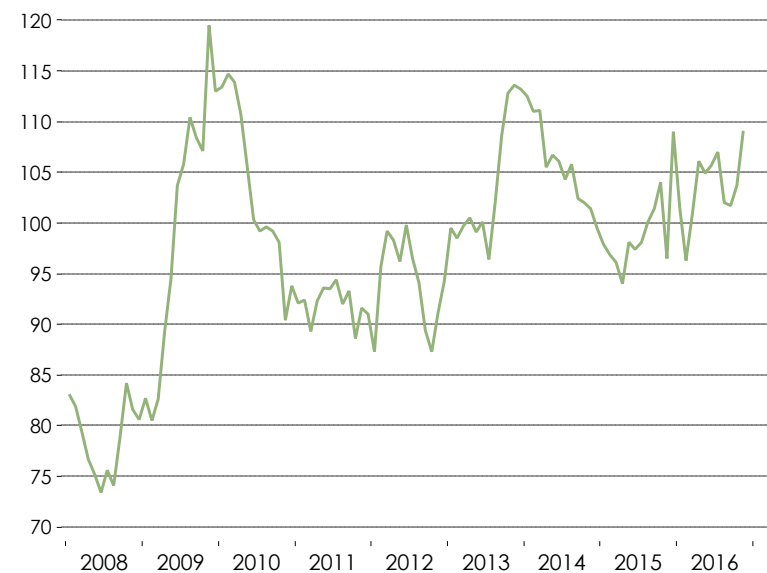
5.4 Svenska sågverks leveranser januari-augusti 2016, fördelning per marknad

Källa: SCB, Skogsindustrierna

5.1 Positiv trend för sågverkens konfidensindikator

Index

Källa: Konjunkturinstitutet

Redan för ett år sedan kunde vi ana att bättre tider för sågverken var på väg, även om flera orosmoln – inte minst svag marknad i Nordafrika och Mellanöstern – dröjde sig kvar. Priserna fortsatte även att falla under förra vintern. Det som gjorde att 2016 ändå blev ett bättre år än många trott är den positiva utvecklingen i Kina, där efterfrågan tagit ett stort steg uppåt. Många var vi som underskattade kinamarknadens kraft i år. I **diagram 5.3** ser vi hur priserna sedan andra kvartalet i år har haft en positiv utveckling.

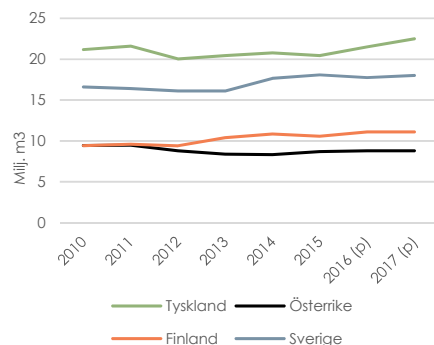
Kina kommer att importera ungefär 3,5 miljoner kubikmeter mer trävaror i år än förra året, en ökning med mer än 20 procent! Betydelsen av detta för den globala balansen kan knappast överskattas.

5.2 Exporterad volym sågade och hyvlade barrträvaror januari-augusti 2016 samt procentuell förändring jämfört med förra året

	Januari-Augusti	Januari-Augusti
	Sågat och hyvlat (1000 m3)	Förändring jämfört med förra året
Sverige	3 885	+2%
Storbritannien	2 075	0%
Tyskland	759	-4%
Nederländerna	674	+3%
Danmark	728	+11%
Norge	747	-1%
Frankrike	272	+15%
Övriga Europa	2 972	
Export Europa	6 151	+3%
Egypten	873	-10%
Algeriet	407	-9%
Övriga Afrika	460	
Mellanöstern	412	-11%
Japan	551	+16%
Kina	578	+41%
Övriga Ostasien	176	
USA	202	-2%
Övrigt	40	
Total Export	9844	+1%

Källa: SCB

5.5 Produktion av barrträvaror i de stora europeiska producentländerna

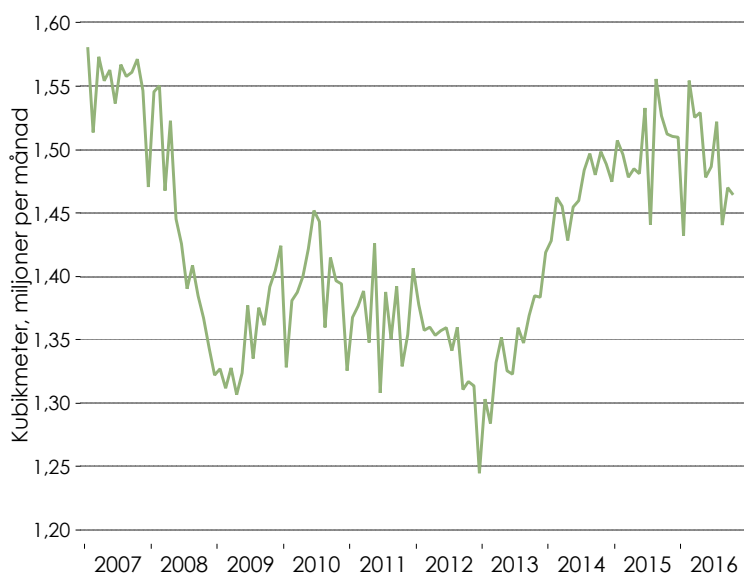
Källa: SCB, Skogsindustrierna

Avtagande svensk produktion. Stabil export.

Efterfrågan på trävaror i Europa ökar i år mer än produktionen. Därmed har producenternas lager av trävaror minskat, vilket är en viktig faktor för att kunna höja priserna. Produktionen utvecklas olika i de stora producentländerna. I Tyskland ökar produktionen nu ganska kraftigt. Finland är ett annat land med klart positiv utveckling. **Se diagram 5.5.**

Produktionen i Sverige har däremot fallit tillbaka. Visserligen är produktionsnivån fortfarande ganska hög, men till och med oktober i år var nedgången två procent, motsvarande en årstakt på ca 17,8 miljoner kubikmeter. Nedgången för furuproduktion är tydlig, men det är troligt att även granproduktionen kommer att minska något i år. **Se diagram 5.6.**

5.6 Trävaruproduktionen har fallit tillbaka

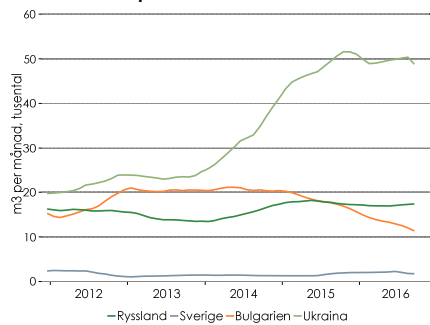
Källa: SI

Exporten av trävaror från Sverige var till och med september en procent högre än samma period förra året. **Se tabell 5.2.** Det är oförändrat de ostasiatiska marknaderna som ökar kraftigast; leveranserna till Kina var till och med oktober 41 procent högre och leveranserna till Japan 16 procent högre än förra året. Leveranserna till Europa ökade tre procent, medan Afrika och Mellanöstern minskade med 10 respektive 11 procent.

Vilka marknader importerar mest?

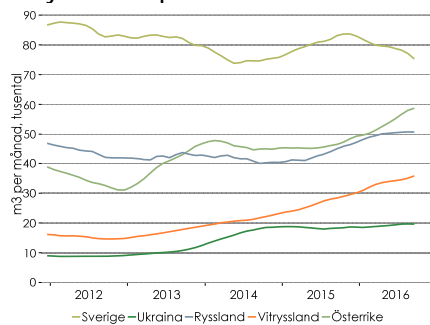
Vi har tidigare tittat närmare på utvecklingen i de stora tillväxtmarknaderna, främst Kina men även Nordafrika och Mellanöstern. Denna gång tittar vi närmare på hur importen har utvecklats i några av de allra största och mognaste marknaderna. Om vi först tittar på utvecklingen i Europa sedan 2012 i Europa. Vilka tre länder har då ökat sin *import* av trävaror mest?

5.7 Turkiets import av barrträvaror

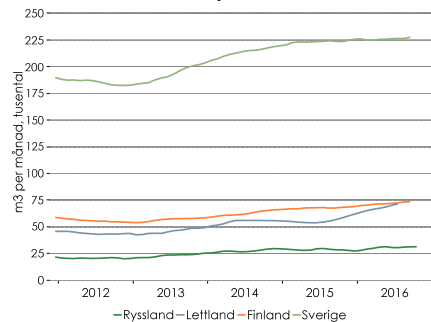
Källa: SvanData

5.8 Tysklands import av barrträvaror

Källa: SvanData

5.9 Storbritanniens import av barrträvaror

Källa: SvanData

På tredje plats kommer Turkiet, ett land som hade en mycket positiv utveckling under inledningen av återhämtningen efter finanskrisen. Turkiet konsumerar ungefär lika mycket trä som Sverige, det vill säga drygt 5 miljoner kubikmeter, vilket gör landet till Europas femte största träförbrukare. Turkiet och den turkiska ekonomin har sedan stött på stora problem, och ökningen av export har stannat av. Räknat från 2012 är ökningen dock ca 350.000 kubikmeter. De nordiska länderna tillhör inte de som ökat sina leveranser till Turkiet – den svenska exporten är inte mer än ett par tusen kubikmeter per månad – utan i princip hela ökningen utgörs av import från Ukraina och i någon mån Ryssland. **Se diagram 5.7.**

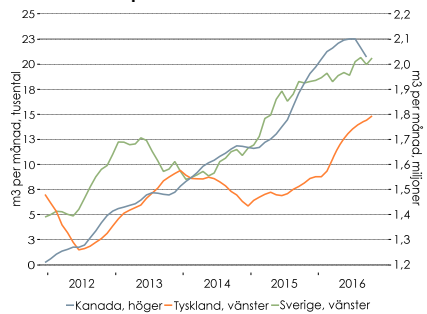
På andra plats finns Tyskland, det land i Europa som konsumerar mest trä med 19 miljoner kubikmeter. Tyskland är till största delen självförsörjande på trä, men importerar också en hel del. Sverige är den klart största exportören till Tyskland. Men svenska trävaror tappar marknadsandelar. De trävaror som ökar på denna marknad kommer österifrån. Vitryssland är det exportland som ökar mest av alla, men även trävaror från Ryssland och Ukraina ökar sin andel. Tillsammans är leveranserna från dessa tre länder sedan något år tillbaka större än leveranserna från Sverige. Tyskland har visat en stabil positiv utveckling under hela perioden sedan finanskrisen och träbyggandet har medvind i Tyskland. Den positiva utvecklingen i Tyskland är mycket viktig för den europeiska trävarumarknaden. **Se diagram 5.8.**

Storbritannien är Europas klart största importmarknad för trävaror och kontinentens näst största förbrukare med drygt nio miljoner kubikmeter. Även små förändringar i efterfrågan innebär därmed stora volymer. Under den senaste fyraårsperioden har inget annat land i Europa varit i närheten av Storbritanniens importökning i volym räknat. Av Storbritanniens totala import har Sverige mellan 40 och 50 procent. Därmed står Sverige tillsammans med inhemskt brittiskt virke för ungefär två tredjedelar av totalmarknaden. Brexit skapar givetvis frågor angående utvecklingen framöver och en hel del tyder på att ökningstakten i konsumtion mattas av. Vi tror att det är mindre troligt med tydlig minskning av efterfrågan. **Se diagram 5.9.**

Global efterfrågan: USA har vuxit mest

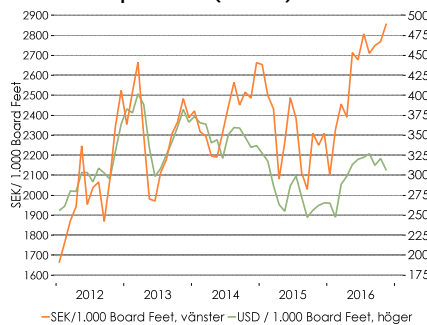
Om vi tittar på vilka länder globalt som ökat importen mest så är USA ohotad etta. Den stabila uppgången i byggande gör att den amerikanska ekonomin konsumerar oerhört mycket mer trä idag, ca 80 miljoner kubikmeter, än för fyra år sedan. Det är emellertid långt kvar till de nivåer som nåddes under första halvan av 00-talet före finanskrisen. Bara importen från Kanada till USA har ökat mer än 10 miljoner kubikmeter på fyra år. Till det ska lägga en ännu större ökning av inhemskt producerat virke.

5.10 USA:s import av barrträvaror

Källa: SvanData

5.11 Trävarupris i USA (SPF2x4)

Källa: Macrobond

Bättre utsikter inför 2017

Hur går det då 2017? Även om Sverige exporterar relativt lite till USA så är utvecklingen där alltid viktig. USA förväntas under våren införa nya och hårdare "strafftullar" på trävaror från Kanada; det talas om upp till 25 procent. Orsaken är att USA hävdar att sågtimret i Kanada är subventionerat och inte marknadspris-satt. Om kanadensiska sågverk ensidigt skulle belastas på detta sätt kan det innebära bättre möjligheter för svenska exportörer på USA marknaden. Följderna för svenska sågverk av den nordamerikanska handelsdispyten är emellertid långt ifrån självklar. Om effekten av högre tullar inte blir minskad produktion totalt sett i Nordamerika, utan att kanadensiska sågverk istället ökar exporten till marknader utanför USA, kan den positiva effekten för svenska sågverk utebli.

Vi har tidigare skrivit om Kina och att hur denna marknad fortsätter att utvecklas för svenskt trä blir fortsatt avgörande. Svenskt trä har medvind i Kina för tillfället och trenden är positiv. I förra rapporten skrev vi om den ryska exporten till Kina, vilken också har ökat. Även den är en viktig pusselbit för den fortsatta marknadsutvecklingen.

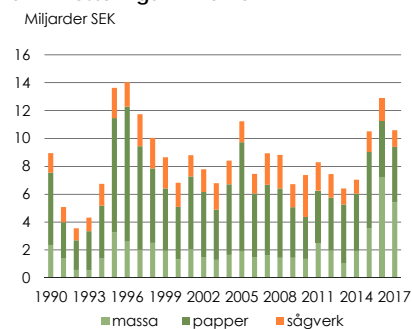
Grundläggande för trävarumarknaden är att byggandet fortsätter att öka samtidigt som produktionen inte ökar för snabbt. Prognoserna pekar mot fortsatt god utveckling i USA och en positiv men betydligt måttligare uppgång i Europa och Sverige. På den positiva sidan för sågverken är att trä blir allt populärare och allt vanligare som byggmaterial i många länder, inte minst i Sverige. Det talar för ett bättre 2017 än 2016 för sågverken.

6. Investeringar, exportvärde

Katrin Heinsoo

- Skogsindustrin fortsätter att investera
- Exportvärdet sjunker

6.1 Investeringar 1990-2017

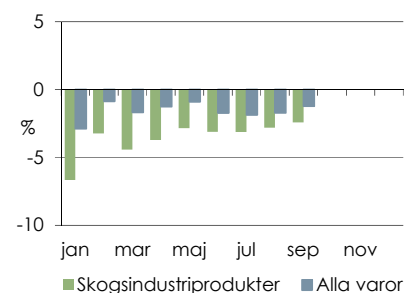
Källa: SCB

6.2 Investeringar 2015, prognos 2016-2017

Miljarder SEK	2015	2016	2017
Sågverk och hyvlerier	1,488	1,448	1,196
Massaindustrin	3,566	6,931	5,414
Pappers- och pappindustri	5,458	4,539	3,978
Industri för trä och varor av trä	0,646	0,982	0,766
Industri för pappers- och pappvaror	0,864	0,895	1,582
Totalt Skogsindustrin	12,022	14,795	12,936

Källa: SCB

6.3 Procentuell förändring av exportvärde för skogsindustriprodukter samt alla varor, ackumulerat januari-september 2016/2015

Källa: SCB, Skogsindustrierna

Skogsindustrin fortsätter investera

Den svenska tillverkningsindustrins investeringar förväntas minska med tre procent under 2016 till 64 miljarder kronor, enligt Statistiska Centralbyråns senaste investeringsenkät. Även prognosen för 2017 visar en förväntad tillbakagång av investeringarna med sju procent. En sektor som bidrar till att investeringarna minskar är att gruvindustrins investeringar under 2016 förväntas sjunka med hela 36 procent. Även investeringarna inom livsmedelsindustrins förväntas gå tillbaka, med 23 procent vilket motsvarar 3,3 miljarder kronor. De sektorer som framförallt förväntas öka sina investeringar under 2016 är fordonsindustrin, som räknar med en ökning på 16 procent vilket motsvarar 2 miljarder. Trävaruindustrin hoppas på en ökning med 28 procent, medan massa- och pappersindustrins investeringsvolym förväntas stiga med 20 procent i år.

De prognostiserade investeringarna för den totala tillverkningsindustrin 2017 visar en minskning med sju procent, till dryga 59 miljarder. För merparten av de olika branscherna förväntas minska sina investeringar. För gruvindustrin förväntas oförändrade investeringar, medan träindustrin planerar att öka sina investeringar med 2 procent. **Se diagram 6.1.**

Inom skogsindustrin varierar den investerade volymen. Enligt oktoberenkäten förväntas sågverk och hyvlerier öka sina investeringar med sex procent till 1,6 miljarder kronor. Investeringarna inom massaindustrin har mer än fördubblats under 2016 till 7,3 miljarder kronor. Pappersindustrin, som hade höga investeringar under 2015, räknar med att investeringarna sjunker med dryga 25 procent till 4 miljarder kronor. För 2017 beräknas de prognostiserade investeringarna för skogsindustrin totalt minska med tolv procent till 13 miljarder kronor. **Se diagram 6.2.**

Under 2016 har det aviserats investeringar inom samtliga delbranscher inom skogsindustrin. Under hösten aviserades om kommande investeringar hos bland annat SCA Timber, och Stora Enso. I veckan aviserade en ny stor investering hos BillerudKorsnäs; en ny kartongmaskin vid produktionsanläggningen i Gruvön.

Exportvärde

Sveriges exportvolym har ökat med tre procent under perioden januari-september, men under samma period visar statistik från SCB att exportvärdet i löpande priser har sjunkit med en procent till 868 miljarder kronor. Värdet av importen för perioden ökade med motsvarande en procent till 872 miljarder kronor. Handelsnettot för årets första tre kvartal är minus 4 miljarder kronor. Utvecklingen av exportvärdet varierar för de olika varuområdena. Verkstadsvaror, vars exportandel utgör 45 procent av exportvärdet hittills i år, har ökat med två procent. Även livsmedel tillhör de områden som haft en positiv utveckling under året. Exporten av mineralvaror samt kemivaror har haft en mindre gynnsam utveckling. Värdet för dem båda har minskat med 3-4 procent.

Om svensk skogsindustri

Skogsindustrin är en av Sveriges viktigaste basindustrier. Av svensk industris sysselsättning, omsättning och förädlingsvärde svarar skogsindustrin för 9 – 12 procent. Andelen av den svenska varuexporten är 11 procent, vilket motsvarade 127 miljarder kronor år 2015. Den svenska skogsindustrin är starkt exportinriktad. Av massa- och pappersproduktionen exporteras nära 90 procent, och motsvarande för sågade trävaror är nära 75 procent. Sverige är världens tredje största exportör sammanlagt av papper, pappersmassa och sågade trävaror.

Om Skogsindustrierna

Skogsindustrierna är branschorganisationen för massa-, pappers- och den trämekaniska industrin. Organisationen företräder ett 50-tal massa- och pappersbruk i sammanlagt i ett 20-tal koncerner/företag och cirka 120 sågverk i ett 60-tal koncerner/företag, samt ett 40-tal företag med nära anknytning till skogsindustrin. Inom Skogsindustrierna ingår verksamheten Svenskt Trä och sekretariatet för BioInnovation.

Om rapporten

”Så går det för skogsindustrin”

”Så går det för skogsindustrin” är en redogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin. Rapporten innehåller även en prognos för den ekonomiska utvecklingen i världen i allmänhet och för svensk skogsindustri i synnerhet. Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Rapporten kommer ut tre till fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter. Rapporten finns på skogsindustrierna.se

Skogsvarornas andel av det totala exportvärdet är elva procent. Det totala värdet för skogsprodukter har försämrats med två procent. Vid septembers utgång var det sammanslagna värdet 94 miljarder kronor. Värdet för sågade trävaror har under perioden reducerats med två procent till 19,1 miljarder kronor. Även värdet för papper har minskat med två procent till dryga 48,3 miljarder kronor. Exportvärdet av pappersmassa har däremot försämrats med sju procent. Värdet var vid septembers utgång 13,8 miljarder kronor. Värdet för resterande skogsprodukter, det vill säga varor av papper och varor av trä, har ökat med två procent till 12,6 miljarder kronor. **Se diagram 6.3.**

Kontakt: Mats Kinnwall

Skogsindustrierna
Box 55525
102 04 Stockholm
mats.kinnwall@skogsindustrierna.se
Telefon: 08 762 72 66

